

Zločin u Baranji

Izvještaji s glavne rasprave

12. ožujka 2014. godine – otvaranje glavne rasprave, dokazni postupak

Raspravu prate: Veselinka Kastratović i Miren Špek, promatrači Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, srodnici optuženika, volonteri Službe za podršku.

Predsjednik Vijeća za ratne zločine je otvorio zasjedanje, objavio predmet rasprave i sastav Vijeća, te utvrdio da su ispunjeni zakonski uvjeti za održavanje ročišta za glavnu raspravu.

Pri utvrđivanju istovjetnosti optuženoga, branitelj optuženoga je predao Vijeću za ratne zločine potvrdu iz koje se vidi da je njegov branjenik 1992. godine promijenio ime Ibrahim u ime Savo. Stoga se danas zove Savo Kovačević. Optuženik je izručen Republici Hrvatskoj iz Njemačke¹, temeljem međunarodne tjeralice raspisane po zahtjevu Županijskog suda u Osijeku.

Zamjenik ŽDO iz Osijeka pročitao je optužnicu br. KT-136/94² od 10. ožujka 2014. godine. Optuženik je izjavio da je optužnicu razumio, da se ne osjeća krivim za djelo koje mu se stavlja na teret te da će obranu iznijeti na kraju dokaznog postupka.

Dokazni postupak

Zamjenik ŽDO iz Osijeka predložio je da se u dokaznom postupku izvedu dokazi saslušanjem svjedoka Franje Joha, Franje Vernera i Miše Balatinca. Predložio je da se pročitaju iskazi svjedoka Dragana Skeledžije i Huga Marinovića, koji su u međuvremenu umrli.

Branitelj optuženoga suglasio se s dokaznim prijedlozima zamjenika ŽDO iz Osijeka.

Vijeće za ratne zločine je donijelo je Rješenje temeljem kojeg je odlučilo da će biti ispitani predloženi svjedoci te da će biti pročitani iskazi umrlih svjedoka.

Svjedok Mišo Balatinac

Ostao je kod svog iskaza danog u istrazi dana 9. srpnja 1997. godine. Na današnjoj raspravi je dodao da je 22. kolovoza 1991. godine bio uhićen, pri napadu na PP u Belom Manastiru. Uhitili su ga Velimir Bertić zvani „Vekac“, Željko Milovanović zvani „Gavro“ i Ibrahim Kovačević zvani „Ibro“. Sve nabrojane osobe osobno poznaje, jer je glazbenik i često je svirao u Baranji. Rekao je da je potpuno siguran da na optuženičkoj klupi, danas, u sudnici, sjedi osoba imenom Ibrahim Kovačević, zvani „Ibro“. Kritičnog dana svi su bili naoružani, u maskirnim uniformama milicije s oznakom „SAO Krajina“. Opt. Ibrahim Kovačević je imao automatsku pušku. Svjedok nije zapazio da bi se netko od te trojice posebno isticao, bio zapovjednik, svi su bili ravnopravni.

Nakon što su ga nabrojane osobe uhitile, odvezli su ga u njegov stan, gdje su izvršili pretragu. Tražili su oružje, koje nisu našli. Našli su njegovu iskaznicu o članstvu u HDZ-u. U ladicu su ubacili nekoliko

¹ Optuženik je uhićen na graničnom prijelazu Njemačke i Austrije u listopadu 2013. godine. Do izručenja se nalazio u ekstradiციjskom zatvoru u gradu Passau.

² ŽDO iz Osijeka podiglo je 3. travnja 2001. godine optužnicu br. KT-135/94 protiv 58 optuženika. Opt. Ibrahim (sada Savo) Kovačević bio je jedanaestooptuženi.

metaka call 7,62 mm. Nakon toga su ga tukli, bio je krvav. To je gledao njegov brat Josip Balatinac, koji je bio nazočan u svjedokovu stanu.

Automobilom marke „Yugo 45“, bijele boje, navedene tri osobe su odvezle svjedoka prema Duboševici, do rječice Borze. Tu su ga izveli iz vozila na nasip. Željko Milovanović je rekao svjedoku da će brojati do deset i da će uslijediti „lov na zeca“. Sva trojica su repetirali oružje. Svjedok je rekao da nije želio bježati, na što su mu rekli da će ga ubiti. Prethodno su natjerali svjedoka da se izuje bos i da trči po strnjaku.

Svjedok je uspio pobjeći kroz kukuruze. Slijedeće jutro sačekao je skriven. Poznao je dobro taj dio Baranje, prije je išao u lov. Znao je da cestom, koja je bila u blizini, ujutro moraju proći dva radnika. Sačekao je Zorana Petrovića, koji ga je skrio u prtljažnik automobila i odvezao u Tvornicu šećera, gdje se svjedok otuširao (bio je krvav od batina) i preobukao. Netko je javio da se svjedok nalazi u Tvornici. Došli su po svjedoka i Dražena Štimca i odveli ih u PP u Beli Manastir.

Svjedok je rekao da je bio svjedok u Beogradu na Višem sudu, u predmetu protiv opt. Zorana Vukšića i dr., zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u Baranji. Na tom postupku je čuo da su Velimir Bertić, Željko Milovanović i Ibrahim Kovačević dobili zapovijed od Zorana Vukšića da ga ubiju.

Svjedok Franjo Verner

Ostao je kod svog iskaza danog u istrazi dana 15. veljače 1995. godine. Danas je dodao da je od ranije poznao Mirka Stupara i Dobrokesa, koji je živio u Šećerani, gdje živi i svjedok. U ranijem iskazu spominjao je osobu imenom Savo Kovačević. Radi se o čovjeku nižeg rasta, radio je u poduzeću „Progres“ u Belom Manastiru, upravljao je autobusom.

Svjedok je pogledao optuženoga danas u sudnici. Rekao je da ne poznaje optuženoga. Od kritičnog događaja prošle su gotovo 23 godine, ne sjeća se osobe. Za osobe Savo Kovačević i Ibrahim Kovačević svjedok je čuo, tijekom kaznenih postupaka kada je bio svjedok.

Prije no što je uhićen svjedok je otišao kod susjede zamoliti da mu, dok on i obitelj ne budu kod kuće, pričuva i hrani stoku. Svjedok je rekao da se odlučio otići iz Baranje, jer je dobio otkaz na poslu, dobio je prijatnje. U trenutku kada je izlazio od susjede pred njegovu kuću su došle uniformirane osobe u automobilu „Lada Niva“, i uhitile ga.

Svjedok Franjo Joh

Ostao je kod svog iskaza iz istrage danog 13. veljače 1995. godine. Na današnjoj raspravi je rekao da je prije rata radio u Sekretarijatu za narodnu obranu (sada Uredu za obranu), na mjestu referenta za civilnu zaštitu. Poznao je puno ljudi u Baranji. U više navrata je bio svjedok na Županijskom sudu u Osijeku, Županijskom sudu u Vukovaru i na Višem sudu u Beogradu.

Svjedok je rekao da su ga kritične zgone uhitile naoružane osobe, s „fantomkama“ na glavi, obučeni u maskirne odore, s oznakom milicije „SAO Krajine“. Prilikom uhićenja su ga tukli sve dok im nije dao službeni pištolj, novac. Željka Milovanovića i Ibrahima Kovačevića svjedok je vidio u podrumskim prostorijama PP u Belom Manastiru, kada su ga osobe, koje su ga uhitile, tamo dovezle.

Svjedok je rekao da je među osobama koje su ga uhitile, iako su imali „fantomke“, po tjelesnoj konstrukciji, prepoznao Zorana Vukšića, Velimira Bertića, Strinića.

Temeljem odredbe čl. 333. st. 1. t. 1. ZKP-a pročitani su iskazi umrlih svjedoka Dragana Skeledžije (od 13. veljače 1995. godine) i svjedoka Huga Marinovića (od 14. veljače 1995. godine).

Zamjenik ŽDO iz Osijeka predložio je da se kao svjedoci pozovu i ispituju: Vlado Čizmar, Violeta Bošković, Žan Mari Marđetko i Darko Tot, svi na okolnosti što im je poznato o optuženiku. Pojasnio je da se radi o osobama koje su bile ili zarobljenici ili srodnici protjeranih osoba.

Branitelj optuženoga se suglasio s predloženim dokazima. Za sada nema novih dokaznih prijedloga, mora se konzultirati sa svojim branjenikom.

Vijeće za ratne zločine Rješenjem je prihvatilo dokazne prijedloge zamjenika ŽDO iz Osijeka.

Sljedeće ročište za glavnu raspravu zakazano je za dan **24. ožujka 2014. godine, u 9,00 sati.**

24. ožujka 2014. godine – nastavak dokaznog postupka

Raspravu su pratili: Veselinka Kastratović i Miren Špek, promatrači Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, srodnik opt. Ibrahima Kovačevića

U nastavku dokaznog postupka iskaze su dali svjedoci optužbe.

Svjedok Vlado Čizmar

Iskaz u istrazi je dao 18. veljače 1999. godine. Ostao je kod toga iskaza.

Na današnjem ročištu rekao je da je sa članovima obitelji živio u Popovcu, gdje je živio i opt. Ibrahim Kovačević, te ga dobro poznaje. U kritično vrijeme svjedok je bio u pričuvnom sastavu MUP-a RH, na osiguranju TV odašiljača „Belje“, na Banskoj Kosi. Napad na odašiljač je bio 22. ili 23. kolovoza 1991. godine. U napadu je poginuo tehničar Đuro Podboj, dok su svjedok i ostali zarobljeni.

Nakon zarobljavanja odvezeni su u stanicu milicije u Belom Manastiru, gdje su ispitivani, zlostavljani. Par dana nakon uhićenja odvezeni su u vojarnu u Sombor, gdje su se zadržali dva sata. Nakon toga vraćeni su u Beli Manastir, u policiju. Od tamo su odvezeni autobusom u Dalj. Svjedok je vidio bijeli papir formata „A4“, na kome je pisalo „osuđeni na smrt“. U autobusu je bilo 25 zarobljenika, i na tom bijelom papiru bila su imena zarobljenika iz autobusa. U Dalj su stigli u ponoć. U autobus su ušli četnici, s kokardama na kapama, zlostavljali su zarobljenike. Nitko od osoba koje su bile u pratnji zarobljenika nije pokušao zaštititi zarobljenike od zlostavljanja. Nakon toga odvezeni su u Borovo Selo, gdje se nastavilo zlostavljanje, premlaćivanje. U Borovu Selu je svjedok vidio i druge Baranjce, koji su već ranije dovezeni u zatvor u Borovu Selu.

Za opt. Ibrahima Kovačevića je rekao da je imao značajniju ulogu u miliciji Krajine. Bio je naoružan puškomitraljezom, na sebi je imao maskirnu uniformu. Kritične zgrade bio je u pratnji zarobljenika u autobusu. Ni on nije pokušao zaštititi zarobljenike od zlostavljanja. Opt. Ibrahim Kovačević je pozvao svjedoka u autobusu, pitao ga što mu je to trebalo. Dao je svjedoku cigaretu. Nije tukao niti zlostavljao svjedoka.

Pri izlasku iz autobusa u Borovu Selu zarobljenici su morali proći kroz špalir, kada su tučeni.

Svjedok nije vidio, ali je čuo da je opt. Ibrahim Kovačević sudjelovao u pljačkama u Baranji, da je neke osobe zlostavljao, da je među tim osobama bila i Violeta Bošković.

Svjedokinja Violeta Bošković

Svjedokinja je rekla da je sa majkom živjela u obiteljskoj kući u Belom Manastiru, gdje su dočekale rat. Nakon okupacije Baranje, opt. Ibrahim Kovačević je dolazio u njihovu kuću „sa svojom klapom“. Dana 15. kolovoza 1992. godine došlo je 7 maskiranih osoba. Vidjela im je samo oči. Toga dana njezina majka Luca Bošković pretučena je gotovo do smrti. O ozljedama majke donijela je i predala u sudski spis liječničku dokumentaciju za majku.

Svjedokinja je rekla da je njezina obiteljska kuća više puta bila „tromblonirana“, da su stradali krov i prozori. Na taj je način na svjedokinju i njezinu majku vršen pritisak da odu iz Baranje.

Svjedokinja je rekla da je optuženik u kritično vrijeme bio obučen u maskirnu uniformu, bio je naoružan pištoljem, bio je „velika faca“.

Svjedokinja je rekla da je optuženik u nju uperio pištolj, povukao obarač, ali nije bilo metka. Nakon toga je udario svjedokinju šakom u glavu, od čega se ona srušila. Udario ju je nogom dok je ležala. Onesvješćenu ju je ostavio na livadi, koja se nalazila u smjeru Šećerane. Pokazala je ozljedu na bradi, koju je zadobila od udaraca.

Svjedokinja i njezina majka potražile su pomoć u vojarni u Belom Manastiru, gdje su bili smješteni pripadnici BEL BAT-a, vojnici UNPROFOR-a, koji su ih otpratili u Dom za starije i bolesne osobe. Majka je jedva hodala. Nisu se smjele kretati po Belom Manastiru, pa su tako ostale u Domu. Iz Baranje su 22. kolovoza 1992. godine otišle u Sombor, u bolnicu. Majka je dobila od dr. Milana Vrkića uputnicu za bolničko liječenje.

Branitelj opt. Ibrahima Kovačevića stavio je primjedbu na iskaz svjedokinje, navodeći da isti nije vjerodostojan, jer je dan nakon 22 godine od događaja, a osim toga ne opisuje događaje koje su njegovu branjeniku stavljene na teret.

Svjedok Žan Marin Marđetko

Živio je sa roditeljima u obiteljskoj kući u Belom Manastiru. Iz Baranje su otišli 29. lipnja 1992. godine. Život nesrba na području Baranje bio je težak. Prijetnje su bile česte. Svjedokovu ocu su prijetili, otac je bio i u zatvoru u Belom Manastiru od 14. do 17. travnja 1992. godine, gdje je tučen. Noću su hrvatske kuće bile tromblonirane. Svjedokova obiteljska kuća bila je gađana iz automatskog oružja, bacane su bombe na kuću.

Svjedok je rekao da mu je poznata jedna skupina Srba, samoorganizirali su se, sudjelovali su u ubojstvima, prijetnjama, pritiscima na nesrpsko stanovništvo. Svjedok je čuo da je Zoran Vukšić, zvani „Žučo“, ubio nekog čovjeka s Ciglane, da je ubio Barića, a njegovu suprugu ranio. Čuo je da su Zoran Vukšić i Željko Milovanović pucali na vozača autobusa, na liniji prema Širinama, Antu Bandova. U grupi specijalne policije, kojoj su pripadali Zoran Vukšić i Željko Milovanović, bili su i posebno se isticali Velimir Bertić, braća Rade i Duško Mitrović, Milan Jarić, Vojkan Mašin, Miroslav Morača i drugi.

Svjedok je rekao da poznaje opt. Ibrahima Kovačevića, da su stanovali u istoj ulici. Optuženik izravno nije prijetio svjedoku oružjem, ali mu je jedne zgone rekao „još si ovdje“.

Svjedok Darko Tot

Iskaz je dao u istrazi dana 27. veljače 1995. godine. Ostao je kod svoga iskaza, jedino je rekao da u odnosu na osobu nadimkom „Gluhi“ nema neposrednih saznanja da ga je ubio Ibrahim Kovačević. To je bila njegova prosudba.

Ne zna točne razloge zbog čega je obitelj Marđetko napustila Baranju, ali je činjenica da su otišli iz Baranje. Osobe koje su sudjelovale u protjerivanju nesrba bile su maskirane, stoga svjedok ne zna poimence osobe koje su u tome sudjelovale.

Svjedok je rekao da povezuje opt. Ibrahima Kovačevića s protjerivanjem obitelji Marđetko, stoga što je u tom dijelu Belog Manastira, u kritično vrijeme, opt. Ibrahim Kovačević „postupao“.

Odgovarajući na upit člana Vijeća, svjedok je rekao je od Roma čuo da je osoba nadimkom „Gluhi“ ubijena. Svjedok tu osobu nikada više nije vidio živu. No, o tome tko je ubio tu osobu nema neposrednih saznanja. Nakon što mu je ukazano na razliku u kazivanju u istrazi i danas, svjedok je rekao da je točno ono što danas tvrdi, a to je da nema neposrednih saznanja o tome tko je „Gluhog“ ubio. Rekao je da nitko na njega ne vrši pritisak da mijenja iskaz.

Zamjenik ŽDO iz Osijeka nije imao novih dokaznih prijedloga.

Branitelj opt. Ibrahima Kovačevića predložio je da se kao svjedoci pozovu Zvonko Marđetko, Milan Vučković, Đuro Reisler i Franjo Benčić, na okolnost njihovih saznanja o postrojbi kojoj je optuženik pripadao u kritično vrijeme, te je li optuženik sudjelovao u protjerivanju nesrba u kritično vrijeme.

Zamjenik ŽDO iz Osijeka suglasan je da se saslušaju predloženi svjedoci.

Predsjednik Vijeća donio je Rješenje kojim se **prihvataju dokazni prijedlozi** branitelja opt. Ibrahima Kovačevića.

Novo ročište za glavnu raspravu zakazano je za dan **28. travnja 2014. godine u 9,00 sati.**